
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

זהות קולקטיבית - חינוך דתי וחינוך אזרחי - 34551

תאריך עדכון אחרון 17-10-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר שלמה פישר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: saul.fischer@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ה 9:30-10:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בקורס נבחן את המושג זהות קולקטיבית על ממדיה השונים, והקשר שלו לחינוך ערכי. נתמקד בממדים הדתי והאזרחי וביחס שלהם לממד האתנו-לאומי. נבחן את תפקידם של המדינה והחינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי בחיזוק ובטיפוח ממדים אלו. במיוחד נתמקד בשאלה של היחס בין החינוך האזרחי לחינוך הדתי: האם הם סותרים אחד את השני או שמא מחזקים אחד את השני?

מטרות הקורס:

מטרות הקורס – התלמידים יבינו את החשיבות האנליטית של המושג זהות קולקטיבית וכתוצאה מכך חשיבות עיצוב הזהות במערכת החינוך. התלמידים יכירו את המתחים האינהרנטיים בהיבטים השונים של חינוך המעצב זהות ואת היתרונות והחסרונות של גישות שונות לפתרון מתחים אלו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמידים יעמיקו את הבנתם ויקבלו כלים להשתמש במושג זהות קולקטיבית על מימדיו השונים: הדתי, האזרחי והאתנו-לאומי.
התלמידים יתוודעו ליחסים האפשריים בין ממדים אלו ויעמדו על הגורמים המשפיעים על עיצוב הדפוס של יחסים אלו.
התלמידים יתוודעו לדפוסים שונים של חינוך ערכי הקשורים לממדים השונים של המושג זהות קולקטיבית, בהתאמה, במטרה להבין את ההקשרים הפוליטיים והחברתיים השונים של דפוסים אלו. בהתאם לנאמר לעיל, התלמידים יבינו ויכירו גישות שונות ליחס בין חינוך אזרחי וחינוך דתי.

דרישות נוכחות (%) :
80% מהשיעורים

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון על ידי התלמידים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

זהות קולקטיבית וחינוך ערכי בישראל
חינוך דתי בחברה דמוקרטית
חינוך אזרחי בחברה דמוקרטית
היחס בין חינוך דתי וחינוך אזרחי

חומר חובה לקריאה:

דו"ח ועדת קרמניצר, להיות אזרחים: חינוך לאזרחות לכלל תלמידי ישראל, 1995
עם ועולם: תרבות יהודית בעולם משתנה. - המלצות הועדה לבדיקת לימודי היהדות בחינוך הממלכתי. (דו"ח ועדת שנהר) -

ש.נ. אייזנשטדט, ההבנייה של זהות קולקטיבית: כמה אינדיקציות אנליטיות והשוואתיות, סוציולוגיה ישראלית, א' מס. 1. 1999.

"עולמות נפרדים: מערכות זהות יהודית בישראל ובתפוצות", מצב העם היהודי: הערכה שנתית 2013-2014, המכון למדיניות העם היהודי. ירושלים 2014

זהבית גרוס, "על החינוך הממלכתי-דתי בישראל - בין מסורת למודרנה" בתוך זהבית גרוס ויובל דרור, חינוך כאתגר חברתי: אסופת מאמרים על החינוך הממלכתי-הדתי ועל החינוך הבלתי-פורמלי: לזכרו של פרופ' מוטי בר-לב, תל אביב, הוצאת רמות, 2004.

Silvio Ferrari, "Teaching Religion in the European Union: A Legal Overview", in Adam Seligman (ed.) *Religious Education and the Challenge of Pluralism*, Oxford U. Press, 2011, p. 25-44.

The Birmingham Agreed Syllabus for Religious Education.

איכילוב, א' (2001). חינוך לאזרחות בעולם משתנה: מגמות בעולם ובישראל. בתוך י' עירם ש' שקולניקוב, י' כהן וא' שכטר (עורכים), צמתים: ערכים וחינוך בחברה הישראלית. ירושלים: משרד החינוך. (595765)

Diane Ravitch, "Education and Democracy", in Diane Ravitch and Joseph P. Vitteri, *Making Good Citizens: Education and Civil Society*, Yale U. Press, New Haven, 2001, p. 15-29

Eamon Callan (1997) *Creating citizens: Political education and liberal democracy*. Oxford: Clarendon Press. (Ch. 2-3 - 1206147)

שלמה פישר, "פתח דבר", בתוך שלמה פישר ואדם סליגמן, ע[ו]ל הסובלנות: מסורות דתיות ואתגר הפלורליזם, ירושלים, מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד, 2008. 7-15.

אדם סליגמן, "מבוא: סובלנות, מסורת ומדורניות", בתוך ע[ו]ל הסובלנות, עמ' 15-25.

סוזן לאסט-סטון, "סובלנות לעומת פלורליזם ביהדות", בתוך ע[ו]ל הסובלנות, עמ' 219-236.

נילופר גול, "תנועות אסלאמיות בנות זמננו ומקורות חדשים לסובלנות דתית", בתוך ע[ו]ל הסובלנות עמ' 29-48.

Adam Seligman, "Introduction - Living Together Differently, Education and the Challenge of Deep Pluralism", in *Religious Education and the Challenge of Pluralism* 2008 יצחק גייגר, מצב הוראת מקצוע האזרחות- תמונת מצב. המכון לאסטרטגיה ציונית, ירושלים 2008

חומר לקריאה נוספת:

. Kamen, *The Rise of Toleration*. London 1967

חוק חינוך ממלכתי - תשי"ג - 1953.

Stephen Macedo, *Diversity and Distrust: Civic Education in A Multi-Cultural Democracy*, Harvard U. Press, Cambridge Mass. 2000.

לם, צ' (1991). חינוך פוליטי וחינוך אידיאולוגי - הבחנות. בתוך ר' שפירא א' כשר (עורכים), רשפים (עמ' 309-320). תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב.

שלמה פישר, "השיח ההלכתי מבית מדרשו של הרב קוק בנוגע לדמוקרטיה, ומקורותיו", בתוך ידידיה שטרן ויאיר שלג, הלכה ציונית: המשמעויות ההלכתיות של הריבונות היהודית, המכון הישראלי לדמוקרטיה, ירושלים 2017 עמ' 510-540.

Shlomo Fischer, "The Crisis of Liberal Citizenship: Religion and Education in Israel"

in Religious Education and the Challenge of Pluralism.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 50 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 40 %
מטלת אמצע

מידע נוסף / הערות: